

“Тасдик мекунам”

Ректори Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ

Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ

профессор Гаффорӣ Н.У.

2020

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар ба автореферат ва диссертатсияи Бобоева Шоиста Ҳакимовна дар мавзӯи “Методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикаи донишгоҳҳои омӯзгорӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) доктор аз рӯи ихтисоси 6D010700 - Санъати тасвирӣ ва нақшакашӣ

Дар замони имрӯза истифодаи технологияи иттилоотӣ-иртиботӣ дар соҳаи маорифи ҷумҳурӣ дорои аҳамияти муҳим мебошад, зеро вай сарчашмаи асосии омода намудани мутахассисони замонавӣ ба талаботи иқтисодии бозорӣ ҷавобдиханда дар ҳамаи соҳаҳои ҷумҳурӣ ба ҳисоб меравад. Аз ин сабаб масъалаи методикаи истифодаи технологияи иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии омӯзгорӣ масъалаи муҳим ба шумор меравад.

Дар натиҷаи рушди босуръати техника ва технология, фаъолияти омӯзгорон ҳар рӯз дар ҳолати рушду густариш буда, тағйирёбии ҷиддиеро аз сар мегузаронад. Аз ин лиҳоз, зарур аст, ки ба таври ҳамешагӣ ба мутахассисони ҷавон имкониятҳои технологияҳои муосирро тадрис намуда, онҳоро ба талаботи бозори имрӯзаи меҳнат бояд мутобиқ намуд. Истифодаи технологияи муосир дар раванди таълими фанҳои графикӣ имконият медиҳад, ки донишҷӯён тасаввуроти фазоии худро сайқал дода, ба масъалаҳои графикӣ бо диди нав назар намоянд.

Қайд кардан ба маврид аст, ки масъалаи омода намудани мутахассисони самти омӯзгорӣ бо истифодаи технологияҳои иттилоотиву иртиботӣ масъалаи актуалӣ арзёбӣ мегардад. Дар ҳолати хусусӣ, таълими тарзи истифодаи барномаҳои графикӣ, ба монанди AutoCAD, ArchiCAD, Компас ва ғайра барои омода намудани омӯзгорони ояндаи фанҳои графикӣ ба таври зарурӣ ба роҳ монда нашудааст.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар суҳанронии худ дар таҷлили рузи дониш, машғулияти сулҳ ва оғози соли нави таҳсил дар Донишгоҳи давлатии Данғара (1 сентябри соли 2016) қайд намуданд, ки «Дар шароити таҳаввулоти босуръати илмиву технологӣ зарурати дар раванди таълим ҷорӣ кардани воситаву таҷҳизоти инноватсионӣ амри воқеӣ гардида, ба роҳ мондани таълим тавассути воситаҳои муосири техникӣ ногузир мебошад».

Мавзуи интихобнамудаи Бобоева Шоиста Ҳакимовна мубрам арзёбӣ шуда, мундариҷаи диссертатсия дар таҳияи методикаи истифодаи технологияи компютерӣ дар ташкил ва гузаронидани корҳои графикӣ аз фанни нақшакашӣ муассир мебошад. Ҳангоми омузиши фанҳои графикӣ ҷорӣ намудани нақшакашии компютерӣ малакаҳои технологияи донишҷӯёнро баланд бардошта, ба ташаккули муносибати нав ба дарки мақсадҳои омузиш, дар ҳалли масъалаҳои муҳимтарини таълими фанҳои графикӣ оварда мерасонад.

Диссертатсияи мазкур аз муқаддима, ду боби иборат аз шаш параграф, хулосаи бобҳои алоҳида, хулосаи асосӣ бо тавсияҳо ва феҳристи адабиёт иборат аст.

Дар ибтидои диссертатсия муқаддима ва тавсифи умумии таҳқиқот зикр ёфтааст, ки онҳо ба мубраи ва зарурати баргузори таҳқиқот аз рӯи мавзӯ; дараҷаи азхудшудаи масъалаи илмӣ ва заминаҳои назариявӣ методологии таҳқиқот, ҳадаф, объект, мавзӯ, масъалаҳо, соҳа, марҳилаҳо, пойгоҳи асосии иттилоотӣ ва озмоиши таҳқиқот, эътимоднокии натиҷаҳои диссертатсионӣ, навғониҳои илмӣ, аҳамияти назарӣ ва амалии таҳқиқот,

нуктаҳои ҳимояшаванда, саҳми шахсии довталаб, таъйиди диссертатсия ва иттилоот оид ба истифодаи натиҷаҳои он, интишори натиҷаҳо, сохтор ва ҳаҷми диссертатсия бахшида шудаанд.

Боби якуми диссертатсия «Асосҳои назарии таълими фанҳои графикӣ бо истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ – иртиботӣ дар донишгоҳҳои омӯзгорӣ» ном дошта, аз се параграф иборат аст.

Дар параграфи аввал оид ба масъалаи иттилоот дар ҷаҳони муосир буда, дар он тамоюл ва муносибатҳои умумӣ ба омӯзишу истифодаи самарабахши он матраҳ гардидааст. Раванди иттилоотонии таҳсилот таҳияи муносибатҳоро ба истифодаи иқтидори технологияҳои иттилоотонии таълим барои инкишофи на танҳо шахсияти донишҷӯ, балки дар онҳо ташаккул додани донишу маҳорат ва малакаҳои коркарди стратегияи ҷустуҷӯи ҳалли вазифаҳои амалӣ ва таълимӣ низ хеле муҳим мегардонад. Ба раванди таълим ҷорӣ намудани технологияҳои иттилоотии таҳсил барои ташаккули шакли усулан нави таҳсили муттасил, ки ба ҳударзёбии фаъолоне таъя мекунад ва бо воситаҳои техникӣ дастгирӣ мегардаду бо натиҷаҳои ҳударзёбии фаъолияти худомӯзии инсон ангезиш меёбад, чун асос хизмат карда метавонад.

Дар параграфи дуюм вазъи имрӯзаи таълими фанҳои графикӣ ва тамоюли инкишофи он дар муассисаҳои таҳсилоти олии омӯзгорӣ таҳлилу баррасӣ гардидаанд. Ба ақидаи муҳаққик, дар муассисаҳои олии омӯзгории ҷумҳурӣ ба таълими нақшакашӣ дар заминаи технологияҳои компютерӣ ба қадри кофӣ аҳамият намедиханд. Барномаи таълимии фанни технологияҳои иттилоотӣ, ки барои соҳаҳои ғайри ихтисос таҳия шудааст, омӯзиши барномаҳои Paint, Microsoft Word, Microsoft Excel ва Microsoft Power Point пешбинӣ гардида, дар муҳлати як сместр таълим дода мешавад. Аммо ин барои омӯзгори ояндаи фанҳои графикӣ кофӣ нест. Омӯзгори ояндаи фанҳои графикӣ бояд натавонад барномаҳои таҳриргари матнӣ, балки бо барномаҳои графикӣ (AutoCAD, 3DMAX, Corel Draw) кор карда тавонад. Аз ин сабаб, ҷорӣ намудани фанни нақшакашии компютерӣ барои ихтисосҳои соҳавӣ зарур доништа мешавад.

Дар параграфи сеюм аҳамияти воситаҳои муосири технологияҳои иттилоотӣ - иртиботӣ ва таъминоти барномавӣ дар таълими фанҳои графикӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд. Дар таҳқиқот қайд мегардад, ки воситаҳои муосири таълим дар муассисаҳои таҳсилотӣ иборатанд аз: комплексҳои компютерӣ ва предметӣ (аз ҷумла ҷои кори омӯзгор ва донишҷӯ), техникаи таълим тибқи номгӯй (принтер, сканер, проектор ва ғайра), ки доира ва самарабахшии татбиқи техникаи компютериро васеъ мекунад, комплексҳои барномавию методӣ (барномаҳои омӯзиши компютерӣ), таҷҳизоти шабакавӣ ва телеиртиботӣ, мебели махсус барои утоқҳои таълимӣ, воситаҳои экранӣ овозии таълим, тахтаи интерактивӣ, таҷҳизоти лабораторӣ, дастгоҳу асбобҳои таълимӣ ва ғайра муҷаҳҳаз бошанд.

Боби дуюми диссертатсия “Таҷрибаи озмоишии методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ” ном дошта, аз се параграф иборат аст.

Дар параграфи якуми боби дуюм оид ба воситаҳои аудиобасарӣ ва имкониятҳои он дар таҳияи муаррифиҳои маълумоти хусусияти графикадошта маълумотҳо пешниҳод шудаанд.

Дар параграфи дуюми боби дуюм оид ба методикаи ташкили дарси нақшакашии компютерӣ ва принципҳои дидактикии таҳияи маҷмӯи воситаҳои таълимӣ-методӣ таҳия гардидааст. Дар ин параграф методҳо, шаклҳо ва намудҳои дарси нақшакашии компютерӣ таҳия шуда, асосҳои назариявии коркарди дастурҳои таълимӣ пешниҳод гардидаанд.

Дар параграфи сеюми боби дуюм натиҷаҳои кори таҷрибаи озмоишӣ ва татбиқи методикаи истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои нақшакашии донишгоҳҳои омӯзгорӣ ба таври муфассал оварда шудааст. Барои дар амалияи педагогӣ санҷидани методикаи таҳиянамудаи истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ таҷрибаи озмоишӣ ташкил карда шудааст.

Корҳои таҷрибавӣ-озмоишии педагогӣ дар Муассисаи давлатии таълимӣ “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Б. Ғафуров” ва

Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ дар солҳои 2017-2020 дар се марҳила гузаронида шуда, дар раванди тадқиқот аз ду донишгоҳи омӯзгорӣ дар гурӯҳҳои озмоишӣ 114 нафар ва дар гурӯҳҳои назоратӣ 111 нафар, дар умум 225 нафар донишҷӯён иштирок намудаанд, ки самаранокии усули пешниҳодшудаи истифодаи дастури таълимӣ-методии “Нақшакашӣ тавассути барномаи AutoCAD”, воситаҳои педагогӣ-барномавӣ ва маводҳои дарсии мултимедӣ дар таълими фанни нақшакашӣ дар муқоиса бо методҳои анъанавии таълим аз рӯи асосҳои математикӣ ва омӯри исбот карда шуд.

Диссертатсия бо забони хуби илмӣ хеле фаҳмо навишта шуда, баёнгари он аст, ки дар атрофи мавзӯи интихобгардида аз оғоз то охири таҳқиқот докторанти ҷиддан таҳлили кори илмиро ба сомон расонидааст.

Ба хоҳири амиқ дарк кардани моҳияти масъала дар диссертатсия аз расмҳо, диаграммаҳо ва ҷадвалҳои шарҳдиҳандаи онҳо истифода шудааст.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар он аст, ки бори аввал дар муҳити донишгоҳҳои омӯзгории Ҷумҳурии Тоҷикистон муаммои методикаи истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботии муосирро дар раванди машғулиятҳои фанҳои графикӣ аз ҷиҳати назариявӣ ва амалӣ асоснок кардааст.

Навгони илмии таҳқиқотро методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ, ки дар раванди таълими фанҳои графикӣ бо воситаи санҷиши озмоишӣ аз ҷиҳати илмӣ асоснок карда шудааст ташкил медиҳад. Ҳамчунин, дар диссертатсия бори нахуст зарурат ва имкониятҳои истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ муайян гардида, дастури таълимӣ -методӣ оид ба омӯзиши барномаи графикии AutoCAD барои донишҷӯёни донишгоҳҳои омӯзгорӣ ба нашр расонида шудааст. Тавсияҳои назариявӣ ва амалӣ доир ба методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ дар донишгоҳҳои омӯзгорӣ ва амсила тадқиқот пешниҳод гардидааст. Тарқиқи таҷрибаи озмоишӣ муайян карда шудааст, ки истифодаи

технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар ҷараёни таълим ба самарнок гардидани донишазхудкунии донишҷӯён таъсири мусбат мерасонад.

Аҳамияти амалии таҳқиқот аз он иборат мебошад, ки аз ҷониби доктараби дарёфти дараҷаи илмӣ муносибати нав ба ташкили ҷараёни таълими фанҳои графикӣ таҷассум ёфта, дар ҳошияи таҳқиқот дастури таълимии таҳиянамудаи ӯ дар МДТ “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Б. Ғафуров” мавриди истифода қарор гирифтааст.

Дар диссертатсия ҳангоми навиштани тақриз дар баробари муваффақиятҳои зиёд баъзе нуқтаҳои баҳсталаб ба назар расиданд, ки ислоҳи минбаъдаи онҳо боиси боз ҳам баланд бардоштани сатҳу сифати паҷуҳишоти оянда хоҳад буд:

1. Дар диссертатсия асосҳои методии таълими нақшакашии компютерӣ дар муассисаҳои олии таълимӣ дар мисоли Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Б.Ғафуров ва Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ оварда шудааст. Агар аз дигар донишқадаю донишгоҳҳои омӯзгории ҷумҳуриамон истифода мешуд, арзиши илмии диссертатсия боз ҳам ғанитар мегардид;

2. Хуб мешуд, ки дар қатори таҳқиқотҳои илмии олимони хориҷию ватанӣ, инчунин аз таҳқиқотҳои илмии олимони Аврупову Амрико, ки дар самти татбиқи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ пешсафанд дар диссертатсия маълумоти муфид иқтибос мешуд;

3. Дар диссертатсия ва автореферат баъзе хатоҳои имлоӣ дида мешаванд.

Эродҳои овардашуда ҷузъӣ буда, ба арзиши асосии назариявӣю амалии диссертатсия таъсири манфӣ надоранд.

Мазмуну муҳтавои диссертатсия бо автореферати он, ки ба забони давлатӣ (тоҷикӣ) ва русӣ таълиф гардидаанд, мувофиқати комил дошта, мундариҷаи қорро якҷоя бо мақолаҳои таълифнамудаи Бобоева Шоида Ҳакимовна пурра инъикос мекунанд. Муҳтавои диссертатсия ба ихтисоси 6D010700 - Санъати тасвирӣ ва нақшакашӣ пурра мутобиқат дорад.

Диссертатсияи Бобоева Ш.Ҳ. дар мавзӯи “Методикаи истифодаи технологияҳои муносири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои

графикии донишгоҳҳои омӯзгорӣ” таҳқиқоти илмӣ-тахассусии анҷомёфта ҳисобида шуда, аз рӯи ҳаҷм, арзиши назарӣ ва амалӣ ҷавобгӯ ба талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аст ва муаллифи он сазовори соҳиб шудан ба дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) доктор аз рӯи ихтисоси 6D010700 - Санъати тасвирӣ ва нақшакашӣ мебошад.

Тақриз, аз ҷониби номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Мухторова Г.Ғ. тартиб дода шуда, дар ҷаласаи васеи кафедраҳои “Методикаи фанҳои тахассусӣ” ва “Нақшакашӣ ва дизайн”-и Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ муҳокима гардида, ба тарақи овоздиҳии кушода аз тарафи кулли аъзоёни кафедраҳо қабул гардид, ки бо қарори №2 аз 26 сентябри соли 2020 тасдиқ шудааст.

Раиси ҷаласа: Мудирӣ кафедраи
методикаи фанҳои тахассусӣ,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

Муминов Ф.У.

Котиби ҷаласа

Фирузи Х.

Ташхисгар: номзади илмҳои педагогӣ,
дотсенти кафедраи нақшакашӣ ва дизайн

Мухторова Г.Ғ.

Нашонӣ: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, хиёбони Рудаки 121.

Тел.: 992 (37) 224 13 83, E-mail: tgpu2004@mail.ru

Имзои Муминов Ф.У., Мухторова Г.Ғ. ва Фирузи Х.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори шӯъбаи кадрҳо ва корҳои
махсуси Донишгоҳи давлатии омӯзгории
Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ

Назаров Д.